

MÜSLÜMANIN DERDİYLE DERTLENMEK*

Eüzü bi'llahi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

*مَنْ عَزَىٰ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي مُصِيبَةٍ، كَسَاهُ اللَّهُ حُلَّةً
خَضْرَاءَ رَأَىٰ يُحْبَرُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ . قِيلَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ، مَا يُحْبَرُ بِهَا؟ قَالَ: يَغْبِطُ بِهَا*

(الحاكم فى تاريخه، خط. كر. عن أنس)

RE. 430/11 (Men azzâ ehâhu'l-mü'mine fî musîbetin, kesâhu'llahu hulleten hadrâe yuhberu bihâ yevme'l-kıyâmeh. Kîl: Yâ rasûla'llâh, mâ yuhberu bihâ? Kâle: Yağbitu bihâ.)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümleğinizin üzerinize olsun. Allah-u Teâlâ Hazretleri dün akşam idrak ettiğimiz Berat gecemizi hakkımızda hayırlı eylesin... Nice böyle mübarek gecelere sıhhatle, devletle, saadetle erişmeyi cümleliğize, cümlemize nasib eylesin... Ramazan'a da afiyetle eriştirip Ramazan'da da mânevî hasadı yapıp Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmayı nasib eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şerîflerinden bir muayyen miktarı okumadan önce evvelen ve hâssaten Peygamber Efendimiz'in ruhu pâkine hediye olması, hürmetimizi, sevgimizi ifade etmesi için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının ruhlarına hediye olsun diye, şu eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhanevî Hocamızın ve içindeki hadislerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, ravilerin ruhlarına hediye olsun diye; Kendisinden feyz aldığımız hocalarımızın, üstadımız Muhammed Zâhid Kotku Hazretleri'nin ruhu için; içinde ibadet ettiğimiz şu mescidi binâ etmiş olan İskender Paşa'nın ve buradan gelmiş geçmiş imamların, hatiplerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhları için, çevresinde medfûn bulunan mü'minîn-i mü'minâtın ruhları için; bu beldeleri Allah rızası için cihad ederek fethetmiş olan Fatih Sultan Muhammed Han Hazretleri'nin ve sâir fatihlerin, gazilerin, mücahidlerin, şehidlerin ruhları için,

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeğe gelmiş olan sizkardeşlerimizin de ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin, dostlarının, yakınlarının, arkadaşlarının, ahbâblarının ruhları için, biz yaşayan müslümanların da mevlamızın rızasına uygun ömür sürüp huzuruna sevdiği, râzı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye buyrun bir Fâtihâ, üç İhlâs-ı Şerîf hediye edelim, okuyalım, öyle başlayalım!

.....

a. Kardeşine Taziyede Bulunmak

Enes ibn-i Mâlik RA'ın rivâyet ettiği, Hatîb-i Bağdâdî'nin ve İbn-i Asâkir'in kitaplarına kaydettiği üzere metnini okuduğumuz hadis-i şerîfte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki... *Râmûz*'un 430. sayfasındaki hadislerdir bunlar. Metin takip eden kardeşlerim orayı açabilirler.

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:¹

مَنْ عَزَىٰ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي مُصِيبَةٍ، كَسَاهُ اللَّهُ حُلَّةً
خَضْرَاءَ رَاءَ يُخْبَرُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. قِيلَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ، مَا يُخْبَرُ بِهَا؟ قَالَ: يَغْبِطُ بِهَا

(الحاكم في تاريخه، خط. كر. عن أنس)

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.13, no:9282; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.555, no:5378; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.397, no:3935; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.218, no:6169; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.662, no:42624; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.64, no:22945.

RE. 430/11 (*Men azzâ ehâhu'l-mü'mine fî musîbetin, kesâhu'llahu hulleten hadrâe yuhberu bihâ yevme'l-kıyâmeh. Kîl: Yâ rasûla'l-lâh, mâ yuhberu bihâ? Kâle: Yağbitu bihâ.*)

(*Men azzâ ehâhu'l-mü'mine*) “Her kim ki bir müslüman kardeşine taziyette bulunursa. (*fî musîbetin*) başına gelmiş bir musibetten, felaketten dolayı, bir dertten, elemden, kederden dolayı canı sıkılmış, bir sıkıntıya düşmüş, ona gidip taziyette bulunursa...”

Meselâ ölene gideriz, “Allah ona rahmet eylesin... Size sabır versin... Ne yapalım hayatın hali böyledir.” gibi teselli edici sözler söyleriz. Buna taziyet derler. Ölüm için de olur, bir felâketli hal için de olur. “Duydum ki kardeşim harmanın yanmış, dükkânın yanmış, Allah ecir versin ne yapalım hepsi Allah’tan geliyor...” veyahut “Duydum ki çocuğun rahatsızlanmış, hastaneye yatmış...” filan gibi, buna benzer üzüntülü haller için, insan müslüman kardeşine gidip gönlünü alacak, teselli edecek, takviye edecek sözler söylemesi lâzım. Bu vazifelerimizden biridir. Müslüman müslümanın derdiyle dertlenir, haliyle hallenir, ona ilgisi devam eder.

“—Bizim müslümanların halleriyle hallenmeyen, dertlenmeyen, ilgilenmeyen kimse bizden değildir.” diyor Peygamber Efendimiz.

“—Ben rahatım ya, karnım tok, işim de iyi, sıhhatim de yerinde.

Başkası ne olursa olsun...”

Bu, müslümanın düşünce tarzı değildir. Müslüman, her şeyi yerli yerinde olsa... Gül gibi bir evde oturuyor, turp gibi sağlam, parası yerinde ama, dünya başına zindan kesiliyor. Neden, ne yapayım?.. Bulgaristan'daki kardeşlerim büyük bir zulme uğramışlar, bir yardımım da olamıyor... E her şeyim yerinde, karnın tok, sırtın pek. Ama kardeşim dertte, kardeşim üzüntüde.

Haksız yere insanlık dışı bir baskı yapılıyor.

“—Bırak bu dini, gel şu dine... Yık camisini, öldür hocasını...” Müslüman müslümanın derdiyle dertlenecek, ilgilenecek.

İlgilensek düşmanlar böyle yapamaz. Düşmanlar bizim birbirimizle iyi geçinmememizden cesaret alıyor. Haydi sen de Bulgaristan'a saldır. Bana kalsa ben saldırırım. Ama tabii işin başında olan insanlar ölçüyor, biçiyor, hesaplıyor, ne diyor?.. Bulgaristan Varşova Paktı'na dahil diyor, arkasında Rusya var diyor, şu kadar tümeni var diyor... Ben onu düşünmem. Yâ Allah ben kendim saldırırım ama, hesap yapan insan da hesap yapmak zorunda.

Eğer müslümanın böyle kafası kızdığı zaman ne yapacağı belli olmaz diye herkes bilse, neme lâzım der, tetikte durur. Yâni yanına yanaşmamayı tercih eder. Böyle kızdırmayacak iş yapmağa gayret eder.

Görüyor musunuz bizim müslümanlıktaki kusurlarımızdan kardeşlikteki, irtibattaki kusurlarımızdan nerelerdeki kardeşlerimiz ne zararlara uğruyor. Yâni bir musibet bin tane nasihatten iyidir. İki sene önce Bulgaristan'daki

kardeşlerimiz sıkıntı çekiyor deseydik, hiç kimse bizi dinlemezdi. Söyledik nitekim, o zamandan söyledik. O zamandan biz biliyoruz, daha önceki yıllardan biliyoruz. Ama Türkçe kaldırılmış, aldırmadılar. Camiler üç iken iki tanesi yıkılmış, bir tanesi bırakılmış. Aldırmadılar. Dini ilimler öğretilecek medreseler kapatılmış, aldırmadılar. Birike birike birike öyle oldu, böyle oldu, hatta buraya göçen kardeşlerimiz bile unuttu o tarafa yardım yapmayı. Böyle kardeşlik olmaz.

“—Efendim Türklerin Bulgarlarla derdi var, Arap kardeşimiz keyif çatsın...”

O da olmaz.

“—Efendim ben Bulgaristan’la alışverişimi yaparım.”

“—Hayır! Sen ya oradaki müslümanları serbest bırakırsın; ya da ben de müslüman olduğum için, ne senin tırınla nakliye yaparım, ne senin malını alırım, ne seni benim ülkemden geçiririm.” deyiverse kedi gibi olur adamlar.

Görüyor musunuz müslümanların muhabbetlerinin birbirlerine kopuk olmasından ne zararlar çıkıyor.

Bize geliyorlar, “Pis Arap...” diyorlar. Onlara gidiyorlar, “Emperyalist Türk, sömürücü Osmanlı...” diyorlar. İki tarafı birbirine hasım ediyorlar, düşman ediyorlar, kızgın ediyorlar... Ondan sonra tek tek canına okuyorlar da, ötekisi, “Oh olsun! Osmanlı değil mi, yapsın!” diyor.

Yâ Osmanlı yapmamış ki! Osmanlı’nın tarihini okusan, sende hayran kalırsın Osmanlı’ya...

Ama ne ecdadımızı müdafaa edebilmişiz, ne kardeşliğimizi muhafaza edebilmişiz, ne eski beldelerimizle ilgimizi irtibatımızı devam ettirebilmişiz.

Yâhu git bir çare düşün, tedbir düşün, uğraş, didin... Ne de İslâm'ı yaymayı düşünmüşüz. Yâ şu Bulgar'ı müslüman edeyim diye insan önceden bir gayret etseydi... Yedi asır bizim emrimizin altında kaldı. Onu müslüman ederdik, benim kanaatime göre olurdu. Gevşek davranmışız. Hem gönül hoşluğuyla müslüman olurdu İslâm'ı güzel anlatsaydık, çalışsaydık, çalışmadık.

Bak şimdi gümrük duvarları kalktı, liberal bir ekonomi, isteyen istediği malı getirsin... Hemen Mercedes getirmeğe koştuk. Doğru değil mi?.. Bizim memlekete ilk önce Mercedes mi lâzım?.. Biz dört tekerlekli arabayla da gideriz diyecektik, memleketimize fabrika, memleketimize silah temin edecektik.

“—Hocam silah mı?”

Silahsız hiç olur mu?.. Erkek silahsız olur mu?.. Erkek dediğin silahlı olur. Teksas'ta iki tarafına tabanca takıp dolaşılıyor. Bizde de öyle olmasını temennî ediyorum ben. Yâni hiç olmazsa suç işlememiş namuslu insanların tepeden tırnağa silahlı gezmesi lâzım. Yâni suç işleyene, “Sen cezalıydın, ver bakalım! Sen bu şeyin hakkını veremezsin. Sen bu silahın namusuna sahip olamazsın.” demek lâzım.

Bunlar benim hayallerim de, yâni üzüldüğüm için söylüyorum.

Silah yapacağız. Silahın en âlâsını...

“—Yaptırmıyorlar hocam...”

Biliyoruz tabii. Yâni bizim memlekette silah fabrikası, tank fabrikası, uçak fabrikası yapılmasını istemiyor hasım.

Yaptırmasın. Yâni biz hafif piyâde silahlarını kırk beş milyon insana dağıtsak, olsa ordumuz altı yüz binden, yedi yüz elli binden kırk beş milyon... Herkes tir tir titrer. Böyle Türk dediğin zaman “Bana bir hal oldu, dur ben bir yere oturayım.” der. E kırk beş milyon silahlı olunca... E biz asker milletiz, bizim kadınıımız da çarpışır. Namusumuzla yaşarız o zaman. Namus dediğim... Namusluyuz da el-hamdü lillah, alnımız açık yaşarız.

E şimdi kardeşimiz orada, biz burada ibadet ediyoruz... Tat alamıyoruz ki. Orada onun cami başına yıkılıyor:

“—Haydi bakalım dinini değiştir, adını değiştir, soyunu değiştir...”

Kadınlara ne oluyor bilmiyoruz, çocuklara ne oluyor bilmiyoruz... Müslüman müslümanın derdiyle ilgilenir. Gerisi laftır...

“—Hocam ben sakal bıraktım, göbeğime kadar geliyor sakalım...”

Mâşâallah, mübarek olsun!

“—Şalvar da giyiyorum, sarık da sarıyorum...”

İyi güzel ama bunlar sırf sana ait bir fayda... Öteki müslümanlara senin ne faydan var?.. Yâni sen fayda sağlıyor musun etrafındaki insanlara, sağlamıyor musun?.. Mühim olan asıl ölçü bu.

Sen evinde namaz kıalarsın, şöyle yaparsın, böyle yaparsın ama sen bu vakte kadarki hayatında şöyle bir düşün bakalım kime ne fayda sağladın, kime ne zarar sağladın?.. Kendine değil. Tabii nalıncı keserini de oduna küt küt vurduğun zaman hep bu tarafa doğru yontar, keser. Herkesin de nalıncı keseri gibidir. Vurduğu zaman kendi tarafına yontar herkes ama başkasına ne yaptın bakalım, ben senin samimiyetini oradan anlayacağım.

Kaç tane insanı doğru yola getirmeğe yardım ettin? Kaç tane açığı doyurdun?.. Kaç tane yoksulu büyüttün?.. Kaç tane yetimi okşadın, sevdin, himaye ettin?.. Kaç tane dula yardım ettin?.. Kaç tane insanın eğri yoldan doğru yola gelmesine sebep oldun?.. Kaç tane insanı kendi mesleğinde yetiştirdin?..

Benim arkadaşlarım var mesai yerinde, profesör oldu, emekli oldu, bir asistan bırakmamış... Ben rütbelerini sökerim o adamın, alırım profesörlüğü elinden. Utanmıyor musun sen! Bunca sene yaşamışsın... Yerine yetişecek bir asistan yetiştirmemiş. Öyle şey olur mu! Ben küçücük boyumla kaç tane yetiştirdim.

Yâni yetiştirilebiliyor. O da çalışsaydı, memlekete ilim adamı yetiştirseydi. Yâni demek istediğim: Etrafımıza hepimiz faydalı olsak, hepimizin faydaları şöyle birbirine omuz omuza, omuz omuza tazyik eder, bakarsın bizim hudutlar zorlanıyor böyle faydadan, pat hudutlar patlar, başka yerlere taşmağa başlar.

Biz birazcık serbestlik görünce, haydi bakalım Mercedes almağa... Bak şimdi hürriyet var, demokrasi var memlekette, yazın gör bak millet deniz kenarlarında... Havalarda ısınmağa başladı. Kışın -27 derece, -30 derece soğuğu gitti, geldi bahar. Çiçekler açtı dallarda, o kuru dallar süslendi, bezendi, zinetlendi. Allah meyva da verecek. Karpuzlar, kavunlar gelsin gitsin... Buz dolaplarında soğusun... Bak şimdi sen ne safâlar, ne zevkler, ne eğlenceler, ne günahlar, ne vurdumduymazlıklar... İnsan o zevki safâyı sürebilir mi öbür tarafta ötekiler kan ağlarken?

“—Hocam hayırlı şeyi yapalım.” diyor.

İşte para ver! Vermez. Üç-beş vermiyor yâni, istediğimiz zaman vermiyor. Ama çocuğunun düğününe milyonlar veriyor. Oğlunun sünnetine milyonlar veriyor. “Yâ benim oğlum bir tane.” diyor,

“Benim oğlumun Hilton’da sünnet düğünü olacak, Divan otelinde olacak.” diyor sünneti, milyonlar veriyor böyle.

E mübarek onu mütevazı yap, bu parayı bu tarafta müslümanların hepsine faydası olan bir işe tahsis et. İşte müslüman bu.

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:²

---

² Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.108, no:129 ve c.II, s.223, no:1234; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.79, no:630; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.VIII, s.404; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.177, no:6549; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.240, no:679, 772; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.110, no:24435; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.234, no:1254, 2698.

خَيْرُ النَّاسِ، أَنْفَعُهُمُ لِلنَّاسِ

(القضاعي عن جابر)

(Hayru'n-nâs) “İnsanların en hayırlısı (enfauhüm li'n-nâs) insanlara en çok faydası olandır.”

Şu adam bir milyon insana fayda sağlamış... Geç sen birincisin, çık yukarıya. Merdivenin en üstünde sensin. Şu adam beş yüz bin kişiye fayda sağlamış... Gel sen ikincisin. Şu adam elli bin kişiye fayda sağlamış... Sen şuraya. Şu adam üç kişiye fayda sağlamış... Sen sondan üçüncüsün. Bu adam muzır, zararlı olmuş.

Hepimiz muzırız, yâni sıfırın altında bizim ameller. Fayda yok. Gıybet ederiz, dedikodu ederiz, kavga ederiz, küseriz, kin tutarız, haset ederiz, akrabalık tanımıyoruz, kardeşlik bilmeyiz, müslümanların kardeş olduğundan şey yapmayız, Allah'ın yasak ettiği kötü huyların hepsi üzerimizde, bizden istediği her çeşit güzel huy yok ortada. Ne kapalı çarşıda var, ne bedestende var... Süleymaniye Kütüphanesi'nde kitapların arasında, yazma eserlerin arasında kalmış. Burada da var işte hadis kitaplarının arasında kalmış.

Allah bizi şu mübarek günler hürmetine hakiki müslüman eylesin...

Hakiki bir müslüman nedir?.. Hakiki bir müslüman, bakıra değdiği zaman altın yapan iksirdir.

“—Nasıl hocam?..”

Hakiki müslüman durduğu yerde taşı altın yapar. Bizim gibilerin de işte durduğu yerde çok zararları oluyor. Müslümanlığımızı güzel yapalım!

Çok hoşuma gidiyor... İbrahim ibn-i Edhem Hazretleri diye eski evliyaullahtan, hürlerin hürü bir insan var. Hür ne demek?.. Yâni dünyaya metelik vermedi mi insan, o zaman hür olur. Memursun, maaşın var, filancadan menfaatin var... Yâni ona karşı boynun bükük, bir şey söyleyemezsin, bir şey yapamazsın. Ama Allah'a kul olursa, başka şeye şey yapmadı mı alını açık olur. O hür.

Demişler ki:

“—Yâ İbrâhim! Yağmur yağmıyor nice zamandır, kıtlık var. Otlar kurudu, hayvanlarımız ölüyor, içecek su bulamıyoruz, yıkanacak su bulamıyoruz... Gel yağmur duasına çıkacağız, dua edelim.”

Yağmur duasına çıkmak var dinimizde. Tesiri de var. Onu da söyleyeceğim. Olmuş hadise olarak söyleyeceğim de şimdi bu zât-ı muhteremin sözünü ilk önce nakledeyim. Çok hoşuma gidiyor. Demiş ki, şöyle bakmış onlara tepeden:

أَقِيمُوا عِبُودِيَّتِكُمْ، فَإِنَّهُ أَعْلَمُ بِرُبُوبِيَّتِهِ.

(*Ekîmû ubûdiyyetiküm, feinnehû a'lemü birubûbiyyetihî.*) “Siz kulluğunuzu doğrultmaya bakın, o Rabliğini bilir!” Sen bir iyi kul ol bakalım gökten altın yağar, elmas yağar.

“—Efendim yağmur duası da şimdi 20. Yüzyıl'da yağmur yağmasına sebep olur mu?..”

Sen hakikaten âlim bir adam mısın yâni akıldan mantıktan anlar mısın?..

“—Anlarım.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri, her şeye kâdir Kâdir-i mutlak olduğu için o esbabını toplar, yapar. Sen ona iltica edersen... Zengin bir adamdan gideceksin elli lira para isteyeceksin. Düşünür müsün elli lirayı bu adam bana verebilir mi veremez mi diye?.. Ne yapsa verir. Kaşıyla birisine işaret etse hatırıyla verir. Elli bin lira da verir, beş yüz bin lira da verir. Çünkü zengin. Allah-u Teâlâ Hazretleri de kâdir, müsebbibü'l-esbâb. Şartları, sebepleri bir araya getirir, düzer, çatar, tanzim eder, hop olur iş.

“—E olmuşu da var mı?..”

Çok... Dediler ki Mekke-i Mükerrerme'de:

“—Bak bu imam efendi çok iyi bir imamdır.” dediler.

Namaz kılıyoruz, yanık yanık Kur'an-ı Kerim okuyor...

“—Geçenlerde uzun zaman yağmur yağmadı da yağmur duasına çıktık, bu hocaefendi elini kaldırdı, ‘Aman yâ Rabbi!..’ dedi, bir dua etti... Daha dualar kesilmeden bulutlar peydâ oldu üzerimize yağmur yağdı.” diyor. “İşte şu imam.” dediler yâni. Arkasında namaz kıldığımız imama dediler.

Bizim memleketimizde de bir yerin müftüsü kendisi anlattı. Bizim fakülteden mezundur. Yaşlı gelmişti bizim fakülteye, bildiğimiz bir kimse. O kendisi anlattı. Dedi ki: “Yağmur

yağmıyor, pamuklar susuz kaldı, toprak çatladı, mahsul mahvolacak... Gelmiyor yağmur. Bir türlü yağmur yok.

Demişler ki vaiz arkadaşları filan, müftü efendi ya bu

“—Hocam bir yağmur duasına çıkalım.”

“—Olur çıkalım.” demiş.

Tayin etmişler, filanca cumartesi, cuma, pazar... unuttum gününü. Hadi yağmur duasına filanca yerde toplanacağız. O gün her tarafa haber salındığı için minibüslerle yağmur duasına iştirake gelmişler oradan buradan mü'min insanlar. Vaizin birisi demiş ki:

“—Hocam örfî idare var, izin aldın mı topluyorsun bu kadar halkı buraya?..”

“—Yoo, hiç aklıma gelmedi.”

“—E şimdi ya örfî idare... Yasak, beş kişiden fazla bir araya gelinmesi doğru değil. Ya başına bir hal gelirse?..”

Atlamış makam arabasına, dosdoğru paşanın yanına, örfî idare komutanının yanına gitmiş, demiş ki:

“—Paşam! Ahali hazır, zât-ı âlinizi bekliyor, yağmur duasına. Haydi buyurun.”

Kurnazmış, hoşuma gitti. O da bir şey yâni. Yâni ben, “Kusura bakmayın, izni almayı unuttum da şimdi izin verir misiniz?” dese, ben olsam ben de kızarım, paşa da kızar. Ama demiş ki:

“—Paşam, siz bu yerin en büyüğüsünüz. Haydi buyurun...”

“—Aman benim randevularım var, gelen giden insanlar var, gelecek insanlar var, sen bana vekaleten o işi idare et!” demiş müftü efendiye.

Şimdi gitmişler, kalabalık toplanmış. “Bir de baktım ki beldenin gazetecileri filan... Hepsi gelmiş.” diyor. Yâni yağmur duasının resmini çekecekler, konuşmaları dinleyecekler. Bir de bir söz:

“—Canım yağmur duasıyla yağar mıymış, dua edince olur muymuş.” filan.

Eyvah!.. El açtım, dedim ki:

“—Yâ Rabbi! Ben senin bir günahkâr kulunum. Benim eksiğim, kusurum çok. Şimdi benim yüzümün karalığından dolayı benim duamı kabul etmezsen, bu yağmuru vermezsen bu adamların ağzına malzeme olacağız. ‘Bak müslümanlar bu kadar toplandılar da, dua ettiler de Allah gene yağmur vermedi. Demek ki duanın aslı esası yokmuş.’ diyecekler. Bu inançsızlara rezil olacağız. Yâ Rabbi! Bizi mahcup etme!” demiş.

Bir dua; şakır şakır şakır şakır yağmur... Hatta vali de demiş ki bazı gazetecilere:

“—Kepazeler! İşte bak dua etti, oluyor. Dedikodu edip duruyordunuz daha önce.” demiş, azarlamış yâni öteki gazetecileri. Allah böyle kendisine dayananı, kendisine tevekkül edeni mahrum etmez. Bu işin kâidesi, sırrı bu. Bu işi anlayan işini yürütüyor, havalarda uçuyor. Her namazı Mekke’de kılıyor. Anlamayan da haydi bakalım muhakeme yürütsün, uğraşa dursun.

“Bir musibete uğramış kardeşini kim taziyet ederse...” dedi Peygamber Efendimiz. Bu kadar izahtan sonra şimdi hadisin öteki tarafına geçelim. Allah-u Teâlâ Hazretleri ne yaparmış?..

(*Kesâhu'llahu hulleten hadrâ*) “Allah ona bir yeşil hulle giydirir. O ziyaret eden, onu teselli eden o müslümana Allah mânevî bir yeşil hulle giydirir. (*Yuhberu bihâ*) Onunla sevince gark olur. O güzelim cennet hulesini giyince sırtına, adam uçar sevincinden... O hulleyi sırtıma giydim diye. Yâni çok kıymetli bir şey. (*Yevme'l-kıyâmeti*) Kıyamet gününde sevincinden uçar, bayram eder yâni. Giydiği zaman sevinçlere gark olacağı bir yeşil hulle ikram eder Allah kıyamet gününde o kardeşini taziyeye gitmiş kimseye.” diyor Peygamber Efendimiz.

(*Kile: Yâ rasûla'llah, mâ yuhberu bihâ*) Tabii anlayamamışlar sözünün tamamını, kelimenin mânâsını bilememişler. (*Yuhberu bihâ*) ne demek demişler. Arap ama bilememişler.

(*Kâle yağbitu bihâ*) Buyurmuş ki: Yâni onunla gıpta eder. Gıpta edilen, kendisiyle gıpta olunan bir elbise. Yâni sevindirici, insanı memnun eden, herkesin gıpta ettiği bir elbise.

Şimdi burada bir şey daha çıkıyor. Peygamber SAS Efendimiz insanların en fasih konuşanıydı:³

أَنَا أَفْصَحُ الْعَرَبِ

(*Ene efsahü'l-arabi*) “Ben Arapların, Arap kavminin en fasih konuşanıyım, en latîf konuşanıyım.” buyurdu Peygamber Efendimiz.

³ *Ibn-i Asâkir*, c.IV, s.7; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.201, no:609.

Peygamber Efendimiz'in sözlerini o bedevîler, etrafındaki şahıslar bazan anlamazlardı, böyle sorarlardı. Çünkü derin konuşurdu. Onların bilmediği lügatları bilir, öyle konuşurdu Peygamber Efendimiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'e az söz ile çok mânâ ifade etme kabiliyeti ihsân etmiş. Azıcık bir sözle çok güzel, tam yerli yerine oturmuş manaları güzel ifade ederdi Peygamber Efendimiz. İşte onu da sormuşlar bu kelime ne demek diye, gıpta edilen elbise demek.

Demek ki ben bir kardeşimi ziyaret edersem, ahirette bana bir rütbe verilecek, bir üniforma verilecek, bir makam verilecek, herkes bana gıpta edecek; ben de sevineceğim.

Buradan anlaşılır: Kardeşlerimizin dertleriyle dertleneceğiz, taziyetlerine gideceğiz, onları teselli etmeğe çalışacağız.

Çok faydası oluyor... Ben hastanelerde bulundum, ameliyatlar oldum. İnsanın kapıya bakıyor böyle gözü birisi gelse diye. Hatta övünüyor insan, koltukları kabarıyor ziyaretçim geldi diye. Yâni çocuk gibi oluyor insan. O anda öyle gelmesinden ayrıca memnun oluyor. O da maddî bakımdan da moral veriyor insana.

Hasta sevindi mi, morali yerine geldi mi iyi olmasında en büyük şeylerden birisi. İlaçlardan daha çok tesir eder. Sonra hastanın duası makbuldür, hasta da gelene dua edecek. Yâni iki taraftı bir fayda oluyor. Neden yapılmasının bu iş?..

Onun için hastaneleri ziyaret saatlerinde veyahut kardeşlerimizin başına bir üzüntülü hal geldiğinde onları teselliye gideceğiz. “Dost kara günde belli olur.” dedikleri gibi.

Geçelim...

b. Kim Aşık Olursa ve İffetini Korursa

Bundan sonraki hadis-i şerifler bir takım, üç hadis var, peş peşe gelmiş. Şimdi buna en çok genç kardeşlerim şaşıracaklar. Yaşlılar belki duymuşlardır da... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

مَنْ عَشِقَ فَكْتَمَ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ

(خط. عن ابن عباس)

RE. 430/12 (*Men aşika feketeme ve affe, femâte, fehüve şehîdün*) Bir hadis-i şerif bu.

İkincisi:

مَنْ عَشِقَ فَعَفَّ، ثُمَّ مَاتَ مَاتَ شَهِيدًا

(خط. عن عائشة)

RE. 430/13 (*Men aşika feaffe, sümme mâte mâte şehîden*) Üçüncüsü:

مَنْ عَشِقَ فَكْتَمَ وَعَفَّ وَصَبَرَ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ، وَأَدْخَلَهُ

الْجَنَّةَ

(كر. عن ابن عباس)

RE. 430/14 (*Men aşika veketeme ve affe ve sabera, gafera'llàhu lehû, ve edhalehü'l-cenneh*)

Bunların birinci ve üçüncüsü Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivâyet edilmiş. İkincisi de Hazret-i Aişe Validemizden rivâyet edilmiş. Bakın şaşılacak bir şeyle karşılaşacaksınız.

Birinci hadis-i şerifte buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:⁴

مَنْ عَشِقَ فَكْتَمَ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ

(خط. عن ابن عباس)

RE. 430/12 (*Men aşika feketeme ve affe, femâte, fehüve şehîdün*) (*Men aşika*) “Kim aşık olursa...” Tevbe estağfirullah!.. filan der insan değil mi. Ama gönül ferman dinlemez. Bazen gönül kuşu gider bir yere uçuverir, takılır. (*Men aşika*) Şimdi ne olacak aşık oldu... (*feketeme*) “Saklarsa aşkını, gizlerse, (*ve affe*) iffetini korursa,

afif olursa, (*femâte*) ve ölürse (*fe hüve şehîdün*) o şehiddir.”

Neden?.. Bu aşk denilen şey öyle kuvvetli bir duygudur ki akıllı insanı deli eder. Akı başında insana olmadık işler yaptırır. Derler ki: Kerem, Aslı'sının yüzünü görmek için başka çare bulamamış da dış çekermiş Aslı'nın bilmemesi, o dış çekerken onu göreyim diye otuz iki

⁴ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.XI, s.297, no:6079; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.420, no:11203; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.65, no:22951.

dişini çektirmiş derler. Yâni kuvvetli bir duygu muhakkak. Bu sevgi denilen şey çok kuvvetli bir duygudur. Bu kuvvetli duygu çok insanı günaha çeker. Çok berbat işler yapar bu duygudan dolayı insanlar. Çok günahlara girer, boyundan büyük günahlara girerler, mahvolurlar.

E müslüman... Namaz kılan, oruç tutan müslüman. Yakıştı mı şimdi bu?.. Yakışmaz! E ne yapacak?.. Sabredebilirse... Çok kuvvetli bir duygunun karşısına çıkıyor, çok sabır demek bu. Yâni kuvvetli bir duygunun karşısında durmak ne demek? Çok sabretmek demek. O kadar sabrediyor ve iffetini muhafaza ediyor. Yâni harama kuşak çözümüyor, iffetini muhafaza ediyor, ölürse şehid olarak ölür.

“—E hocam bu kadar tazyik olur mu?..”

Hayır! İslâm tazyik etmemiş, İslâm demiş ki:

“—Evlenin...”

“Çocuklarınızı evlendirin...” “Ben sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim...” Teşvik etmiş.

“—Nikah benim sünnetimdir. Benim sünnetime uyun. Benim sünnetime uymayan benden değildir. Öyle bekâr yaşamaya kalkışmayın.” demiş Peygamber Efendimiz.

Çok hadisler var. Biliyor musunuz evlinin kıldığı namaz bekarın kıldığı namazdan seksen iki kat daha sevaplı. Neden?.. O kendini iyi verir namaza, ötekisinin aklı başka yere takılır. O bekâr, o evli. Namazı bile daha sevaplı oluyor.

Sonra bir başka şey var... Bu da babalara. Burada okuduk hadis- i şerîfte. “Bir kimse evlilik çağına gelmiş evlâdını evlendirmezse, o da bir kabahat işlerse vebali babaya aittir.” Hadi kırk yaşında evlendir çocuğunu...

“—Dur hocam, tahsili bitsin...”

Pekiye bitsin.

“—Dur hocam askerliği bitsin...”

Pekiye bitsin.

“—Dur hocam ihtisası bitsin...”

Pekiye bitsin.

“—Dur hocam, bir de Avrupa’ya gitsin de şöyle bir tecrübe kazansın...”

Ya ömrü geçti bu adamın... Ömür bitti, ondan sonra evlenecek... Yâ nasıl evlensin o? Evlenemez. Çoğu kimse böyle oluyor.

Bir de kıza seksen tane talip geliyor:

“—Kızını Allah’ın emriyle, Peygamberin kavliyle istiyorum...”

Vermiyor. Pekiye. Bir tane daha geliyor, vermiyor. Bir tane daha geliyor, vermiyor. Bir tane daha geliyor, vermiyor. Bir tane daha geliyor... Yâ gül gibi kız... Etme!.. Kız geliyor yirmi yaşına, otuz yaşına, otuz beş yaşına... E çağı geçtikten sonra da bu sefer hadi filanca da olsaydı bari ona verseydik... Ama o da gelmiyor. Ama o da gelmiyor. Onun için biraz bu işte acele etmek lâzım. Her şeyin bir çağı vardır. O çağı geçirmemek lâzım.

Evliliği teşvik etmiş dinimiz. Neden?.. Bize sağlam insan lâzım! Aklı bir karış havada insan değil. Evlilik aklına takılıyorsa evlensin bu mesele bitsin yâ nedir... Ömrü boyunca bunun dırdırını mı çekeceğiz?.. Divan şiirini açıyorsun, sabahdan akşama kadar gazel oku... Başka bir şey yok mu?.. Bitsin bu mesele. Büyük işler var yapacağımız. Memleketi kurtaracağız, memleketi düzeltereğiz, fabrika yapacağız, insanlara faydalı olacağız, ilim öğreneceğiz, ilim öğreteceğiz... Yâni aklımız fikrimiz hep evlenmekte mi geçsin?..

Halledersin, o mesele biter. Tamam bir numaralı meselemi hallettim, gelsin iki numaralı mesele.

“—E hocam işte zengini bulunmuyor...”

Fakir al sen de biraz. Ne olur biraz da sen aldan. Hep her şeyin en kaymaklı tarafını, tam böyle tepsinin orta yerinden alacaksın, ötekisi yemeyecek. Biraz da sen aldan.

Çok hoşuma gidiyor, Allah rahmet eylesin, Ankara'dan birisini söylediler. Dervişlerin hali başka. Yâni hakiki alimlerin hali başka. Çok kıymetli bir âlim varmış. İlmiyle amel olduğu için muhitinde de çok saygı toplamış. Bu âlim gidiyor mahallesindeki bir evin kapısını çalıyor, açıyorlar.

“—Hocam hoş geldiniz! Buyurun şöyle baş köşeye...” Tabii hocaya çok izzet itibar etmişler.

“Bir emriniz mi var hanemizi şereflendirdiniz. Efendim nasıl oldu yâni ..... yere konmazdı nasıl geldiniz filan...”

“—Ben Allah'ın emriyle, peygamberin kavliyle kızınıza talibim.”

“—Hocam nasıl olur benim kızım kötürüm, eli tutmaz, ayağı tutmaz, çirkin... Size yanlış bilgi vermişler. Bizim kız sana layık değil hocam. Sen büyük alimsin, kıymetli insansın. Canım fedâ, canımı iste, canımı vereyim ama benim kızım sana layık değil.”

“—Biliyorum, biliyorum. Bildiğim halde ben onu istiyorum.”

“—Hoca etme, şaka mı ediyorsun?..”

“—Allah’ın emriyle istiyorum.” Demişler ki:

“—Hoca yâ bula bula gidip bu kızını mı buldun yâni?..” Demiş ki:

“—Bu kız sakat olduğu için ehl-i dünya gelir bunu beğenmez, kimse almaz bunu. Bu çocukcağız evde kalır. Evde kalmasın, dünya evine bir girsin, oradan da ecir kazanayım.” demiş.

Bu müslümanların işine akıl ermez yâni. E kazanmış... Yâni oğlunu tanıdım ben. Kendisini tanımadım... Oğlu yeryüzünde dolaşan melek gibiydi. Yâni böyle bastığı yerde bir şeyi incitmeyeyim diye öyle yürürdü. Sanki yere basmazdı. E öyle ananın, babanın evladı öyle olur.

Bak kim ne düşünüyor... Şimdi biz şununla şu evlensin diyoruz.

Bize gelirler... Ben de memnun oluyorum, diyorum ki:

“—Bak ben birisini tavsiye ederim ama işinize karışmam! Görürsünüz, beğenirseniz alırsınız; beğenmezseniz, almazsınız. Sonra hoca emretti de demeyin, mecburum da demeyin! Olduktan

sonra da, ‘Hocanın yüzünden... Hoca bizi nâra yaktı.’ da demeyin! Görün birbirinizi, beğenirseniz evlenin!”

Ben ne ondan komisyon alıyorum, ne öbür taraftan komisyon alıyorum. Yâni bir muhabbete vesile olsun diye böyle diyorum. Bin bir türlü şey...

“—Hocam işte anam boyunu kısa gördü de, babam babasının mesleğini şöyle buldu da...”

E pekiyi, o zaman fabrikaya ısmarla! Ebadını ver, teknik ressama resmini çizdir, ondan sonra torna tezgâhından çıkartsınlar, versinler sana...

Hazret-i Aişe RA Validemizin rivayeti:⁵

مَنْ عَشِقَ فَعَفَّ ثُمَّ مَاتَ مَاتَ شَهِيدًا

(خط. عن عائشة)

RE. 430/13 (*Men aşık feaffe, sümme mâte mâte şehîden*) “Kim aşık olursa, aşkından sonra iffetli olursa, ölürse, şehid olarak ölür.” Ben Fuzûlî’nin şiirlerini okurdum, *şehid-i aşk* tabiri filan geçer.

Demek ki bu hadisleri biliyormuş da ondan öyle diyormuş demek. Aşkını saklayıp da dertten...

Tabii ne olur aşkını saklayınca?.. Harama kuşak çözmez, pencere altında beklemes. Karanlıklarda buluşmaz. Şöyle yapmaz, böyle yapmaz... Ne olur?.. İçine atar derdini, ah vah derken ince hastalığa tutulur, kan

⁵ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.XII, s.479, no:6951; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.372, no:6999; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXI, s.65, no:22950.

tükürmeğe başlar, ölür. Yâni olmuş böyle şeyler. Romanlarda okuyoruz hep... Ama işte Allah yolunda sabretsinler, Allah ecir veriyor.

Üçüncüsü:⁶

مَنْ عَشِقَ وَكْتَمَ وَعَفَّ وَصَبَرَ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ، وَأَدْخَلَهُ

الْجَنَّةَ

(خط. کر. عن ابن عباس)

RE. 430/14 (*Men aşika ve keteme ve affe ve sabera, gafera'llàhu lehû, ve edhalehü'l-cenneh*)

(*Men aşika ve keteme*) Kim aşık olur da saklarsa, (*ve affe vesabera*) iffetini muhafaza eder de sabrederse (*gafera'llàhu lehû*) Allah onun günahlarını affı mağfiret eyler, (*ve edhalehü'l-cenneh*) ve onu cennetine sokar.”

Böyle üç tane aşkla ilgili hadis-i şerîf geçti. En iyisi kardeşlerim, genç kardeşlerim!.. İhtiyar zaten... Ama ihtiyarın da dikkat etmesi lâzım da bizim büyüklerimiz demişler ki:

“—Nazar ber kadem olmak gerek.”

Ne demek?.. Gözü pabucunun ucunda olsun. Gözü yerde olsun. Sağa sola baktın mı bu göz bir yere tuş olur, bir yere takılır bu göz. Takılınca da işte:

⁶ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.V, s.262; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.195, no:45053; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.373, no:7002; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.65, no:22952.

Göz gördü, gönül sevdi,

Seni ey yüzü mâhım;

Kurbanın olam.

Var mı benim bunda günahım?

“Göz gördü, gönül sevdi.” diyor. E bakmasaydın! Yâni kendisi aradan çekiliyor, “Göz gördü, gönül sevdi.” diyor, “Bunda benim bir günahım yok!*” diyor şair ama bakmakla oluyor.

Onun için Peygamber Efendimiz’in bir hadis-i şerîfi vardır, buyurur ki:

“—Bakış, nazar, yâni gözle etrafa bakmak sihirli oklardan bir oktur. Yâni şeytanın oklarından bir oktur. O bakış bir yere saplanır da o şeytânî şeyler ondan sonra başlar.”

Onun için gözüne sahip olacak müslüman.

Oruç tutuyor, gözü orada burada... E zamane kadınları da... Biz kapanın diyoruz, gazeteler açının diyor. Sakın ha tesettür olmasın diyor. Biz örtünme olsun diyoruz, erkeklerin işi de kolaylansın, kızların işi de kolaylansın da namus ayakta kalsın, aile sağlam olsun diye. Biz kapansın kadınlar diyoruz. Dinimiz öyle dediği için biz tesettürü müdafaa ediyoruz.

Öbür taraf da almış şeytanı arkasına, diyor ki:

“—İnsanlar hürdür, nasıl isterse öyle yapsın. Bırak istediği gibi gezinsin. Sen yazın gömlekle geziyorsun, o kadına manto giydiriyorsun, yazık değil mi?” Öyle şeyler söylüyorlar.

Sonra:

“—Sana ne! İkişî anlaşmışsa, sen ne karışyorsun? Birbiriyle anlaşmış insanlar arasındaki şeye kanun ne karışıyor?” diyorlar, bunlar var kitaplarda.

Yâni Allah’ın, kafası böyle karmakarışık nice kulları var. E öyle olunca ne olur? Öyle olunca görüyoruz. Avrupa’da hürriyet var, kadın pespâye... Bizim ülkelerimizde kanun var, kaide var, örf var, adet var, tesettür var... Bizde, bizim kadınlarımız izzet içinde. Herkes hürmet eder, değer verir. Orada kadının erkekten hiç farkı yoktur, hiç kimse de aldırmaz. Haysiyeti yoktur.

Leydi Montegü, İngiliz elçisinin karısı geliyor da Türkiye’ye, mektup yazmış İngiltere’ye 19. asır mı, 18. asır mı... Mektup yazmış, diyor ki:

“—Kardeşim ben burada haremdeki kadınları hapissanıyordum, meğerse ne kadar rahatlarmış, ne kadar güzellermiş.” diye anlatıyor.

E biz tesettürü istiyoruz. Allah öyle istiyor yâni. Dinimiz öyle istiyor. Kadın örtünecek. Kadın örtünürse, bak benim gözüm takılsa bile görmem, kötülük olmaz. Kadın açınırsa... Göz bir takıldı mı... Balık hiç kendisini balıkçıya tutturmak ister mi?.. Kancayı yedi mi, yuttu mu ondan sonra istediği kadar çırpınsın, geliyor. Onun için, en iyisi bakmamak.

Bizim yolumuzda da büyüklerimizin kaidelerinden bir tanesi nedir?.. Dervişin gözü ayağının ucunda olacak. Oruç tutuyor adam, etrafa bakıyor, açık saçık şeye bakıyor... Geçmiş olsun sen oruç tutuyordun değil mi?.. Sevabı nerede?.. Gitti. Gıybet edersen sevabı gider, gözünle harama bakarsan sevabı gider,

kulağınla yasak şeyler dinlersen sevabı gider...
Yâni dinimizin inceliğini bilmiyor insanlar. Siz
aman bu inceliklere aşına olun, dikkat edin!

c. Hapşıranın El-hamdü Lillâh Demesi

İbnü'n-Neccâr'dan, Hatîb-i Bağdâdî'den rivâyet
edilmiş birhadis-i şerîf. İbn-i Amr RA ravisi.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

مَنْ عَطَسَ أَوْ تَجَشَّأَ، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ
مِنَ الْأَحْوَالِ؛ دَفَعَ عَنْهُ بِهَا سَبْعُونَ دَاءً، أَوْ هَوْنَهَا
الْجُدَّامُ

(خط. وابن النجار عن ابن عمرو؛ وأورده ابن الجوزي في الموضوعات)

RE. 430/15 (*Men atase ev teceşşee, fekâle: El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-hâl; düfia anhu bihâ seb'ûne dâen, ehvenühe'l- cüzzâmü*)

Bu hadis-i şerifte, rivayetin sonunda İbnü'l-Cevzî bu hadis hakkında mevzudur demiş. Bunu da kaydetmiş Hocamız. Sonra da ben bununla ilgili bir söz söyleyeceğim size.

Önce mânâsını söyleyelim:

(*Men atase*) “Kim aksırırsa...” *Atase*, aksırmak. “Hapşşuuu!” dediğimiz şey, hapşırmak. “Kim hapşırırsa, (*ev teceşşâ*) yahut geçirirse...” Geçirmek, boğazından gırrr diye ses çıkmak...

⁷ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.352, no:1155; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.163, no:25542; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.66, no:22953.

“Kim aksırırsa veya geçirirse, (*fekàle: El-hamdü li’llâhi alâ külli hâlin mine’l-hâl*) onun arkasından da, ‘Her halden bir hal üzere Allah’a hamd olsun, yâni hangi halde olursak olalım Allah’a hamd olsun!’ derse, *El-hamdü li’llâh* derse...”

Yazacak olanlar böyle yazsın: (*El-hamdü li’llahi alâ külli hâlin mine’l-hâl*)

(*Düfia anhu*) “Ondan def edilir, (*bihâ*) böyle demesi sebebiyle, bereketiyle, (*seb’üne dâen*) yetmiş hastalık def edilir. (*Ehvenühâ*) En aşağısı, hafifi (*el-cüzzâmü*) cüzzam hastalığıdır.”

Şimdi buna İbnü’l-Cevzî mevzû demiş, yâni uydurulmuş hadis demiş. Bizim Hocamızın da şerhi var burada, şerhte diyor ki: (*Ve lem yusib*) “İsabet etmemiştir bu hükmünde, (*ve kad arraftü şevâhidedhû ve sebeka izâ atase*) ben bunun böyle olmadığını delillerini daha önceki hadislerde (*izâ atese*) babında, *izâ* kelimesinde, bu kitabın başında geniş olarak anlatmıştım, oraya bak.” diyor.

Şimdi buradan bir meseleyi kardeşlerime anlatayım. Benim kardeşlerim umûmiyetle dinimizi bilen kimselerdir, okullarda okuyan gençlerdir, hadisleri bilen kardeşlerdir. Malum her güzel şeyin taklidi olur. Olmaz mı?.. Bir firma bir şey imal eder, hop taklidi çıkar. Bir otobüs firması çok tutulur, hemen onun arkasından hakikisi çıkar. Hakiki bilmem ne... Nokta nokta... Reklam olmasın diye söylemiyoruz. Hemen her şeyin taklidi olur. Elmas kıymetlidir, camdan taklidi çıkar. Altın kıymetlidir, üstü boyama taklidi çıkar. Her şeyin uydurması vardır. Tereyağ kıymetlidir, patates püresi taklidi çıkar.

Her güzel şeyin taklidi olduğu gibi Peygamber Efendimiz'in hadislerini de taklid eden cehennemlikler çıkmış. Neden?.. İnsanları kandırmak için diyecek ki: "Peygamber Efendimiz şöyle dedi..." Maksudı dinimizi bozmak ya. Halbuki Peygamber Efendimiz öyle demedi. Demediği halde böyle dedi diyecek.

Her güzel şey taklid edilir ve ne derler?.. Meyvalı ağaç taşlanır. Tabii dinimiz kıymetli olduğu için herkes, hasımlar çatlıyor sırf bundan ve çelme takmağa çalışıyor, bozmağa çalışıyorlar eski devirden beri. İçine girip bozmağa çalışıyor, dışından vurup yıkmağa çalışıyor, uğraşıyorlar. Ama ulemâmımız kale gibi böyle, hepsinin hangi rivayetle nereden geldiğini tesbit etmişler, kitaplara yazmışlar, belirtmişler.

Şimdi bu bizim eserini okuduğumuz hocamız da Gümüşhâneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri, son zamanların en büyük hadis alimlerinden Rh.A, Allah şefaatine erdirsin... Kanûnî'nin Süleymâniye'deki türbesinin şöyle kapısının sol tarafındaki parmaklıkta valide sultanla beraber kendisi orada yatıyor. Bu Gümüşhâneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri, çok büyük hadis alimi.

Şimdi mevzû hadis olduğunu, yâni uydurma hadis meselesi diye bir mesele olduğunu, daha İmam-Hatip'in birinci sınıfından herkes bilir. Yâni bu ilmin ilk adımı, "Mevzû hadis diye bir şey vardır. Aman onlardan kendinizi koruyun, sağlam hadisleri bilin, sağlam kitapları bilin." diye ilk nasihat budur. Onun için herkes bilir.

İmam-Hatip'in orta kısmındaki talebe bile.

Şimdi geliyorlar çatıyorlar. “Gümüşhaneli Hocaefendi kitabına mevzû hadisleri almış...”
Almış ama sen onun sakalına, ilmine hürmet etsene! Üç sene Mısır'da kalmış, Arap alimlerine icazet vermiş. 114 tane halife yetiştirmiş, her birisi mürşid-i kâmil. E şimdi böyle bir zât ilk adımda bilinecek şeyi bilmez mi?.. Bilir.

“—E niye bu hadisi aldı o zaman kitabına?..”

İşte bak sen onu bilmiyordun ama şerhte şimdi anlaşılıyor.

Şimdi İbnü'l-Cevzî ona mevzû demiş ama Hocamız da diyor ki:

“—Ben bunun delillerini, şahidlerini (*izâ atese*) babında anlattım. İsbet etmemiştir, o sözü doğru değildir.” Onun için almış, doğru olmadığını belirtmek için.

“—Efendim şu konudaki hadisler mevzûdur, bu konudaki hadisler mevzûdur...”

Hani deli bir adamın eline kılıç versen, ondan sonra önüne gelen savursa... Ne yapar?.. Sağlamı da keser. Deli çünkü, akli yerinde değil. Kılıcı almış millet, mevzû hadis diye bir o tarafa sallıyor, bir o tarafa sallıyor, neredeyse ayetleri de parçalayacak. Olmaz! Yâni her ilmin ehline bu işi bırakmak lâzım.

Peygamber Efendimiz'in demiş olduğu bir hadise bir insan iftira ederse, mevzû derse ne olur? O da bir günah olur. Dememiş olduğu bir şeye odur derse, o da günah olur. Alimlerimiz zaten bu hususta gereken titizliği gösterdiği

için, biz onlara itimat ediyoruz. Mesele bundan ibarettir.

Eğer ben ondan daha çok bilsem, o zaman kendi fikrimi söylerim ama o mübarekler ihtiyarlamışlar, belleri iki kat oluncaya kadar hadisle ömürlerini geçirmişler, eserler ortaya koymuşlar ciltlerle... O benden iyi biliyor. Ben boynumu büküp önünde el pençe divan duruyorum mânevî huzurunda... Elbette ben onun görüşüne bir şey demem.

Şu imam-hatiplinin sözüne de hiç kulak asmam doğrusu.

“—Çocuğum, oğlum sen daha çok fırın ekmek yiyeceksin, daha çok hadis kitaplarını oku bakalım!”

İmâm Suyûtî Rh.A büyük alim; kitap yazmış, işte bu mevzûdur, şudur budur denilen hadislerden kaç tanesinin mevzû olmadığını başka yerden bulduğu delillerle isbat etmiş.

Onun için bu sahada böyle bu mevzûdur sözünün kılıcını sağa sola pek böyle ibarelerle ilgili sallamak doğru değil. Burada o çıktı.

Demek ki *El-hamdü li'llâh* deyince, Allah hastalıkların yetmiş çeşidini uzaklaştırıyor.

“—E uzaklaştırır mı?.. Yâni *el-hamdü li'llâh* kolay bir söz.

Halbuki eczaneden bir ilaç alsak en aşağı üç yüz lira.”

Kolay bir söz ama Allah’a hamdin mükâfatı büyük...

Lâ ilâhe illa'llâh da kolay ama, onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁸

ثَمَنُ الْجَنَّةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

(عد. وابن مردويه عن أنس؛ عبد بن حميد في تفسيره عن الحسن مرسلًا)

RE. 269/7 (*Semenü'l-cenneti lâ ilâhe illa'llâh.*)

“Cennetin duhûliyesi, giriş ücreti, bedeli, şartı *Lâ ilâhe illa'llâh* ı ikrar etmektir, bilmektir, kalbiyle bilmektir, diliyle söylemektir.”

Cennetin bedeli nedir?.. *Lâ ilâhe illa'llâh*... Allah Allah, bu kadar ucuz mu?.. Ucuz değil. Çok kıymetli. Çünkü sen dünyaları versen cennetin bir taşını alamazsın. Alamazsın da gene içinde lafza-i celâl geçen bir mübarek cümle onun bedeli oluyor. Başka bir şey denk gelmez. Her şey dengi dengiyle olur. Cennetin bedeli gene la ilâhe illallah. Allah kelâmı yâni kelime-i tevhid oluyor.

O çok yüksek bir söz. Allah'tan başka ilah yok. Ona bağlanan insan başka yerden her şeye sırtını dönüyor da Allah'a bağlandığı zaman pırlanta gibi kâmil insan oluyor. O sözün altından ne hayırlar fışkırıyor böyle. Cihanı doyuruyor o söz. Onun için cennetin bedeli oluyor. Onun için de *El-hamdü li'llâh* derse Allah nice nice hastalıklara şifa veriyor. İnanırım...

⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.103, no:2548; *Ibn-i Adiy, Kâmil fi'd- Duafâ*, c.VI, s.348; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.529, no:36461; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.270, no:107; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.52, no:157 ve s.419, no:1790; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.327, no:1048; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.11, no:11316, 13317.

*El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-hâl...
El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-hâl...
El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-hâl..*

Allah bizim her türlü maddî mânevî hastalıklarımıza şifâ versin... Hele hele gönüllerdeki o şüphe, tereddüt gibi hastalıklar... Onları da izale eylesin... Bize bir sağlam iman versin... Böyle bir kâmil iman versin... Seve seve, tadını duya duya, havalarda uça uça candan, gönülden müslümanlık yapıp öyle yaşamayı nasib eylesin...

d. Gücü Yettiği Zamanda Affetmek

Ebû Ümâme Hazretleri'nden Taberânî rivâyet etmiş bu hadis-i şerifi. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:⁹

مَنْ عَفَا عِنْدَ الْقُدْرَةِ، عَفَا اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْعُسْرَةِ

(طب. عن أبي أمامة)

RE. 431/1 (*Men afâ inde'l-kudreti, afa'llahu anhu yevme'l-üsreti*)

(*Men afâ*) “Her kim ki affederse...” Afâ kelimesi bayağı elifle yazılır, ye ile yazılması yanlıştır, düzeltsinler öyle yazılı olanlar varsa. (*Men afâ inde'l-kudreti*) “Her kim ki gücü yettiği zamanda affederse, (*afa'llahu anhu yevme'l-üsreti*) zorluk sıkıntı gününde de Allah onu affeder.”

⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.128, no:7585; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.347, no:13701; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.317, no:3419; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.373, no:7007; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.67, no:22956.

Şimdi bunu –zaten anlamışsınızdır– izah edeyim. Bir insan, birisiyle bir ihtilafı var, o ona haksızlık etmiş, zulmetmiş filan... Şimdi uğraştılar, didiştiler, mücadele ettiler, aldı altına... Tamam, haklamağa kuvveti var. Yendi yâni, galip geldi; ötekisi perişan oldu, yenildi. İsterse cezasını verir, kafasını keser, canına okur. Ama gücü yettiği halde cezasını vermiyor. Haydi seni affettim diyor. Yâni karşıdaki adamı kahretmeğe gücü yettiği zaman... Hep kesmek olmaz da, ona kötülük yapmağa gücü yettiği halde affeden kimsenin, güç durumlarla karşılaşılan kıyamet gününde, Allah günahlarını affeder.

Bizim de başımız sıkışmayacak mı kul olarak mahşerde, mahkeme-i kübrâda?.. Çok insanlar çok sıkıntılara düşecekler, terlere batacaklar. O zorluk gününde de Allah:

“–Haydi ben de seni affettim. Çünkü sen kardeşini, gücün yettiği halde cezalandırmamış, affetmiştin dünyada.” diye Allah affedecek.

Bu hadis-i şerîfte ne var?.. Kardeşlerin yapmış olduğu hakiki kusurları, hakikaten kusuru olan bir davranışını affetmeğe teşvik var, değil mi?..

“–Filanca arkadaş bana şu kötülüğü etmişti...”

“–Evet, etti, tamam. Ben de şahidim. Hakikaten yaptı. Affet!”

“–Ama etti...”

“–Yâ işte affet! Yâni ettiği halde affet.”

“–Yok, ben onu ömrüm boyu ne olursa olsun affetmem.

Kıyamete kadar kinimi, düşmanlığımı devam ettireceğim.”

“—Sen bilirsin. Ama affedersen Allah da o kıyamet gününde, zor bir durumda seni affedecek. Kârın var.”

Bir başka hadis-i şerifi hatırlattı bu:

Bir adamcağız ahiret mahkemesinde hesabı görülmüş. Hak sahipleri gelmişler, sevapları verilmiş, suçları günahları sevaplarını götürmüş. Elinde azıcık bir şey kalmış, ucu ucuna... Bir hak sahibi daha çıkmış, gelmiş:

“—Yâ Rabbi! Bu kulun bana zulmetmişti, ben bundan hakkımı isterim.” diyor.

İstesin hakkını ama, bu hakkı da verince bu adamın elinde cennete girecek hiç sermaye kalmıyor. Cehenneme gidecek, kritik bir noktada... Cehenneme düşecek duruma düşüyor. Alıyor adam hakkını, onun da başı sıkışmış, onun da böyle ucu ucuna, cennete girmeğe az kalmış bir şeyi, onun için o da gidiyor ondan hakkını istiyor. Hakkını alınca da sevine sevine cennete gitmeğe başlıyor hak sahibi...

Allah-u Teâlâ Hazretleri ona köşkler gösterecekmiş. Böyle bakıldığı zaman gözlerin imreneceği, doyulmayan köşkler. O cennetlik olan şahıs diyecekmiş ki:

“—Yâ Rabbi bu köşkler kimin? Kime veriliyor bunlar?..”

“—Bu köşkler kardeşlerini affedenlere hediye.”

“—Yâ Rabbi! Ben de bu kardeşimi affetsem, bana da olur mu?..”

“—Olur.”

“—Pekiyi, affettim yâ Rabbi!” diyor.

Affediyor kardeşini, o sevabını geri veriyor. O da kritik durumdaydı, cehenneme düştü düşecekti. Bu alınca artık cehennemlik olmuştu, o da bu sefer cennetlik duruma geliyor. Bu da affettiğinden dolayı o köşklere sahip olacak, o da cennete gidiyor. Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurmuş ki:

“—Niye gidiyorsun tek başına cennete?.. Dön, kardeşinin

elinden tut da beraber gir.”

Bu sefer ikisi de birbirinin elinden tutup cennete girermiş.

Peygamber Efendimiz bunu anlatıyor da diyor ki:

“—Ey insanlar! Allah’tan korkun. Allah-u Teâlâ Hazretleri iki kardeşin arasını bak nasıl politikayla idare edip birbiriyle barıştıyor, el tutuşturuyor.”

Tabirimi mazur görün. Ben biraz anlaşılın diye bugünün tabirleriyle söylüyorum. Peygamber Efendimiz öyle dememiş ama...

“—Bakın, Allah iki kardeşin arasını nasıl ıslah ediyor. Siz de Allah’tan korkun da ıslah edici olun!” diyor Peygamber Efendimiz.

Affedici olun. Affetmek büyüklüktür ve kârlılıktır. Allah karşılığını verir. Zaten sen

hakkını sonuna kadar istersen, o hakkını sonuna kadar isterse, kimseyi barıştıramıyorsun.

Ben bir yerde barıştıрмаğa giriştim. Mahkemelik olmuş iki grup.

“—Onlar da sakallı, bunlar da sakallı... Onlar da müslüman, bunlar da müslüman... Onlar da kardeşim, bunlar da kardeşim. Madem ben bunların hocasıyım, gideyim şunları barıştırayım mahkemeye düşmesinler. Avukat masrafı, mahkeme masrafı, şu vs. olmasın!” dedim.

Gittim bir tarafa, dedim ki:

“—Gelin bana derdinizi anlatın, ben aranızda hükmedeyim, mahkemelik olmayın!”

Bir tanesi kaşını çattı, ötekisi burnundan solumağa başladı bilmem ne... Olmadı. Karşı taraf çok haksızlık etmiş, bu taraf râzı olmuyor. Öbür tarafa gittim:

“—Eh hocam sen ne dersen öyle olsun.” dediler. Onlar olgunluk gösterdiler.

Sonra o burnundan soluyanlardan bir tanesi beni çekti, dedi ki:

“—Hocam sen bizim aramıza girme. Sonra sen de yıpranırsın.” dedi.

Yıpranmaktan korkmam ben ama baktım bir fayda olmayacak, çekildim. Bu başka bir ülkede oluyor, Almanya’da oluyor. Yâni istedim ki Alman mahkemesine müslümanlar gitmesin. Almandan adalet beklemesin.

Ben tabii küstüm içimden, ayrıldım oradan. Ben bunların güya hocasıyım... Hoca demek, yâni

komutan desen komutan demek, başkan desen başkan demek, hükümdar desen hükümdar demek... Dinlemesi lâzım. Hoca... Dinlemedi, küstüm ben içimden, kırıldım, bir şey de demedim, ayrıldım.

Mahkemeye girmişler. Alman hakim bakmış bir o tarafa sakallı, iyi insanlar. Bu tarafa bakmış, sakallı iyi insanlar. demiş ki:

“—Ben sizde iyi insanlar görüyorum. Siz birbirinizle uzlaşsanıza! Mahkemeyi tatil ediyorum, gidin dışarıda anlaşın.” demiş.

Ama çıkmışlar dışarıya... Ne istersin?.. On bin isterim bilmem ne... Biz üç bin veririz... Anlaşmamışlar. Yarım saat cedelleşmişler... Gene gelmişler hakim huzuruna. Hakim demiş ki:

“—Ne oldu?..”

“—Anlaşamadık efendim.”

“—Sen ne istedin?..”

“—On bin istedim.” demiş,

“—Siz ne verdiniz?..”

“—Üç bin verdik.”

“—Pekiyi, ben beş bine çıkartıyorum, gelin uzlaşın!” demiş. Ama gene râzı olmamışlar.

“—Pekiyi, o zaman çıkın, bir ay sonra size mahkeme kararı gelecek.” demiş.

O da hoşuma gitti. Bak kararı birden şey yapmıyorlar, kararı bir ay sonra tebliğ edecekler. Uzlaştırmağa çalışması da hoşuma gitti. Bilmiyorum bizim mahkemelerin usulleri

de böyle midir ama orada bunu duyduğum için hoşuma gitti.

Bir ay sonra benim o uzlaşalım dediğim halde uzlaşmayan tarafı haksız çıkarmış, onun haksızlığına karar vermiş.

E başından bizim sözümüzü dinleseydin ya mübarek! Avukata şu kadar bin mark, bu taraftaki avukata bu kadar bin mark, mahkeme harcı, masrafı şu kadar bin mark... Bunlar müslümanın kesesinden gidiyor, Alman'ın kesesine giriyor. Bana gelseydin ben para da almayacaktım, elimi de vicdanıma koyup söyleyecektim, bitecekti iş... Bak, müslümanlar ne hale gelmiş!

Eskiden mahallelerde ihtiyar amcalar halledermiş ihtilafları. Zaten ihtilaf olmazmış da olursa öyle hallederlermiş. Allah bize o eski, güzel günleri tekrar nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

05. 05. 1985 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

